

Slutrapport

Öppen förskola för språk och integration 2018–2020

Slutredovisning av överenskommelse mellan regeringen och SKR

Innehåll

Öppen förskola för språk och integration 2018–2020	1
Förord	3
Inledning	4
Sammanfattning	5
1. Slutsatser och medskick till fortsatt arbete	7
2. Kartläggning av insatser i öppna förskolan	11
Samlad bedömning	11
Antalet öppna förskolor har ökat – men öppettiderna har minskat	12
Vad gynnar etablering?	12
Utrikes födda kvinnor och föräldraledighet - Hur ser målgruppen ut och hur stora är behoven?	13
Vad finns att tjäna på att korta etablering för målgruppen?	14
Två enkätundersökningar ger en nationell överblick.....	15
Studiebesök synliggör mångfalden	19
Tre rapporter ger kunskap ur olika perspektiv	24
Studiebesök i Finland gav inspiration.....	27
Sätter reglerna för uttag av föräldrapeng käppar i hjulet för att kunna delta i undervisning?	27
Effekter av pandemin	28
3. Arbetet med spridning av information och lärande exempel	29
Samlad bedömning	29
Spridning till olika målgrupper	29
Spridning genom SKR:s kanaler och nätverk	33
4. Information om statsbidrag.....	35
Kännedom om statsbidraget har ökat	35
Insatser för att sprida information.....	37
Några kommunexempel på hur statsbidraget har använts	37

Förord

Efter tre års arbete kan vi konstatera att det pågår aktiviteter i över hundra kommuners öppna förskolor för att främja kvinnors etablering i samhälls- och arbetsliv, och deltagandet i förskolan för barn med utländsk bakgrund. Språkinläring sker genom undervisning och på en mängd andra sätt. Att tillsammans diskutera föräldraskapet, få information om vidare studier och arbetsmarknaden, lära sig hitta i sitt närområde, sjunga med sina barn och delta i gruppgymnastik är bara några exempel.

Den överenskommelse som regeringen och SKR träffade år 2018 har för SKR:s del inneburit ett intensivt arbete med att kartlägga och sprida exempel på hur öppna förskolan kan arbeta för att främja utrikes födda kvinnors integration och ökat deltagande i förskolan för barn med utländsk bakgrund.

I Sverige bor över 100 000 utomeuropeiskt födda kvinnor i åldern 20–44 år som har kommit till Sverige de senaste fem åren, och cirka hälften inleder sina första år i landet med föräldraledighet. Inte bara individen, utan även samhället har mycket att vinna på att satsa på denna grupp. Att korta etableringen med bara ett år för denna grupp kvinnor skulle årligen kunna innebära 500 miljoner i intäkter för den kommunala sektorn, i form av skatteintäkter och minskade kostnader för bidrag.

Överenskommelsen har tveklöst bidragit till att synliggöra hur öppna förskolan kan vara en arena för integration. Länsstyrelsens utvecklingsbidrag § 37 a är välkänt och många har sökt medel för att starta eller utveckla verksamheter.

Jag vill rikta ett varmt tack till alla kommuner som med öppna armar har tagit emot oss för att berätta om och visa upp sin verksamhet. Det har varit en stor framgångsfaktor under de här tre åren. Ett särskilt tack till de 13 kommuner som deltagit i SKR:s referensgrupp under den här perioden.

Överenskommelsen har gjort det möjligt att samla kunskap om och sätta ljuset på en verksamhet som bedrivits under lång tid – men som inte tidigare uppmärksammats. Denna kunskap är betydelsefull i det fortsatta arbetet med integration och för kvinnors etablering i arbets- och samhällsliv. Den kan även bidra till att öka andelen barn med utländsk bakgrund i förskolan.

Sammanfattat kan öppna förskolans verksamhet beskrivas som ett viktigt förebyggande arbete, vilket hittills skett i det tysta.

Staffan Isling

Vd

Sveriges Kommuner och Landsting

Inledning

Det här är en slutrapportering av överenskommelsen ”Öppen förskola för språk och integration” mellan regeringen och SKR. Arbetet har löpt från april 2018 till och med årsskiftet 2020.

Målet med överenskommelsen är att undersöka och beskriva vilken roll den öppna förskolan kan ha när det gäller att påskynda utrikes födda kvinnors etablering i samhälls- och arbetslivet samt öka deltagandet i förskolan för barn med utrikes födda föräldrar. Det målet har uppfyllts genom tre delar:

- Att kartlägga kommuners behov och förutsättningar samt hur kommuner redan i dag erbjuder en verksamhet med dessa målsättningar.
- Stöd och lärande exempel till kommuner om hur öppna förskolan kan samordna insatser i språkinlärning och etablering i samhälls- och arbetslivet samt för ett ökat deltagande i förskolan.
- Information om det statsbidrag som kan sökas enligt § 37a; förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar.

Öppna förskolor finns i drygt 200 av landets kommuner, trots att verksamheten är frivillig att anordna. Öppna förskolan arbetar hälsofrämjande och stödjande mot både barn och föräldrar. Detta sker ofta i samverkan med mödra- och barnhälsovård samt med individ- och familjeomsorg i en familjecentral.

I slutrapporten presenterar SKR resultat från överenskommelsens olika delar, kartläggning och spridning. Utifrån våra erfarenheter presenterar vi också förslag till fortsatt arbete.

Sammanfattning

SKR har kartlagt hur öppna förskolan i landets kommuner arbetar med att främja utrikes födda kvinnors etablering och ökat deltagande i förskolan för barn med utrikes födda föräldrar, samt hur behov och förutsättningar ser ut. Kartläggningen har pågått under hela treårsperioden, men efter att ha skaffat oss en bra överblick och samlat in mycket erfarenheter och lärande exempel, låg fokus under 2019 på att samla ihop all nyvunnen kunskap och hitta kanaler för spridning. Spridning har skett på en rad olika sätt, inte minst genom den omfattande webbrapporten Verktygslådan¹ som publicerades i mars 2020.

Från och med våren 2020 hamnade fokus på att kartlägga hur pandemin påverkat öppna förskolan och dess besökare, och hur man hanterat situationen.

Viktiga lärdomar

Vad har vi lärt oss av överenskommelsen? Bland annat att det hos öppna förskolan och dess samverkansaktörer finns en mängd vägar till att både nå utrikes födda kvinnor och främja deras integration i samhället. Men också för att skapa förutsättningar till ett ökat deltagande i förskolan för deras barn. Här är några av våra viktigaste lärdomar:

1. I Sverige bor över 100 000 utomeuropeiskt födda kvinnor i åldern 20–44 år som är folkbokförda och har kommit till Sverige de senaste fem åren. Cirka hälften inleder sina första år i landet med föräldraledighet, vilket innebär en risk för att de redan från start halkar efter, eller i värsta fall ur, insatser för etablering. Både för dessa kvinnor, och för deras barn, finns allt att vinna på att korta deras väg till integration och etablering. Det blir en vinst för båda generationerna – och för samhället.
2. Öppna förskolan är en unik arena att möta en målgrupp som annars kan vara svår att nå. En framgångsfaktor är sammansättningen av professioner med erfarenhet av att arbeta flexibelt och individanpassat. Verksamheten är frivillig, vilket sänker trösklarna för dem som kanske står allra längst ifrån att etableras i samhället. Att kombinera riktade insatser, som språkundervisning och yrkesvägledning, med generella – där möjlighet ges att skapa nätverk med föräldrar som talar både det egna modersmålet och svenska – är en annan viktig framgångsfaktor för öppna förskolan. Den är också en ingång till det svenska

---

1

<https://skr.se/skolakulturfritid/forskolagrundochgymnasieskola/oppenforskolaforprakochintegration/verktygsladanmedtipsforprakochintegrationioppenforskola.32119.html>

utbildningsväsendet för barn med utländsk bakgrund genom att visa vad förskolan kan erbjuda och hur den fungerar.

3. Öppna förskolan i många av landets kommuner erbjuder viktiga insatser riktade till utrikes födda föräldrar som ingen annan aktör ansvarar för. Insatserna har dessutom stöd i forskning och studier vilka visar att verksamheten är betydelsefull för integration och etablering.
4. Men både den generella verksamheten och de riktade insatserna finansieras på frivillig väg, ofta kompletterat med tillfälliga bidrag. Det gör verksamheten sårbar och medför att långsiktigheten i framgångsrika aktiviteter inte kan garanteras. Framgångsrika insatser har ofta eldsjälar att tacka. En starkare styrkedja från verksamhet till nämnd och tryggare finansiering skulle stärka den öppna förskolans potential ytterligare.
5. Pandemin som under 2020 drabbat hela världen påverkade naturligtvis även öppna förskolan. Stängda verksamheter, men även ett drastiskt minskat antal besökande vid öppethållande. Öppna förskolan ställde om till ökad utevistelse, digitala sång- och lässtunder samt digital språkundervisning. Utevistelse i områden där många i målgruppen bor har även lockat föräldrar som inte tidigare besökt öppna förskolan. Men sammantaget har många besökare tappats under pandemin.

1. Slutsatser och medskick till fortsatt arbete

SKR bedömer att det varit mycket lyckat att initiera en överenskommelse med fokus på öppna förskolan som integrationsarena. Den har inneburit att en verksamhet som har funnits på många ställen och under flera års tid, nu har synliggjorts. Kunskaper och erfarenheter som arbetet har genererat kan spridas och inspirera många andra. Nedan reflekterar vi över några viktiga slutsatser samt ett antal utvecklingsområden.

Målgruppen som är i behov av insatser är betydande

I Sverige bor drygt 100 000 utomeuropeiskt födda kvinnor i åldern 20–44 år som har kommit till Sverige de senaste fem åren (och som är folkbokförda här). Drygt hälften är föräldralediga någon period under sina första fem år i Sverige. Trenden är dessutom ökande, andelen kvinnor som tar ut föräldraledighet har ökat i alla åldersgrupper de senaste fem åren. För den här gruppen innebär föräldraledighet ett glapp i etableringen, som idag ingen annan aktör ansvarar för. Det riskerar bland annat att kvinnorna halkar efter i sin etableringsprocess då man får ett uppehåll i bland annat språkundervisningen, och man skrivs ut från Arbetsförmedlingen. Det finns därmed en stor målgrupp för vilken öppna förskolan är och kan vara en naturlig mötesplats

Etableringsprogrammet skulle behöva anpassas bättre till målgruppen

Andelen, och antalet, kvinnor som inleder sin första tid i Sverige med att vara föräldralediga är betydande. Mer flexibla lösningar i etableringsprogrammet är nödvändiga för att denna grupp ska etableras i samhället. Nyanlända kan få 24 månader med insatser på heltid inom etableringsprogrammet. Programmet måste dock avslutas senast 36 månader efter första folkbokföring i Sverige. Det innebär att nyanlända som är föräldralediga längre än 12 månader under sin första tid i Sverige går miste om tid med etableringsinsatser. En ökad flexibilitet i etableringsprogrammet med möjlighet till längre ramtid och längre tid med insatser skulle gagna målgruppen.

Öppna förskolan bidrar med en viktig pusselbit i att fånga upp denna grupp och erbjuda insatser som på olika sätt främjar både språkinläring, integration i samhället och etablering i arbete eller studier. Men arbetet är beroende av lokala förutsättningar och erbjudandena ser därför olika ut mellan kommuner och stadsdelar i landet. Statsbidraget finns som en möjlighet till finansiering, men dessa medel är inte avsedda att vara en långsiktig lösning utan mer för att starta

och testa insatser inom ramen för etablering, språkinläring med mera. Permanenta aktiviteter blir i slutändan kommunens kostnad.

Öppna förskolan fångar upp en bredd av deltagare genom låga trösklar och skickliga medarbetare

Överenskommelsens utgångspunkt att öppna förskolan är en lämplig mötesplats för att möta och stödja just målgruppen utrikes födda kvinnor med små barn har blivit bekräftad. Tröskeln att delta är låg; det krävs ingen registrering, det finns inga krav på närvaro och du har med dig ditt barn. Den stora flexibiliteten innebär att många känner sig välkomna, oavsett bakgrund eller utbildningsnivå. Här finns också medarbetare som är vana vid att arbeta flexibelt, behovsstyrt och i samverkan med andra verksamheter och professioner.

Öppna förskolan når utrikes födda kvinnor med olika bakgrund: Både dem som tidigare aktivt har deltagit i etableringsinsatser eller som avser att göra det efter föräldraledigheten. För dessa kvinnor blir öppna förskolan ett sätt att motverka kunskapsstapp under föräldraledigheten. För de kvinnor som av olika skäl tidigare inte har deltagit i integrationsinsatser kan den öppna förskolan bli ett första steg att skapa nätverk, få samhällsinformation och möjligheter att träna svenska i en trygg miljö.

Öppna förskolan erbjuder en mångfald av insatser...

Öppna förskolan har goda möjligheter att kombinera språkundervisning med andra insatser som främjar integration, vilket också ger fler möjligheter till språkutveckling. Öppna förskolan har genom sin flexibla verksamhet möjlighet att anpassa insatser till behoven för målgruppen, så att stegen tas i lämplig takt. Även utan riktade insatser har öppna förskolan möjlighet att vara en mötesplats som stärker integration i en kommun. En viktig aspekt är att balansera riktade insatser med den generella verksamheten. Detta för att locka föräldrar med både svensk och utländsk bakgrund och för att främja de utrikes födda föräldrarnas deltagande i både riktad och ordinarie verksamhet.

... men glöms ibland bort som samarbetspart i integrationsarbetet lokalt.

Öppna förskolan är i många kommuner en viktig aktör i arbetet med att främja integration och etablering, både genom insatser mot föräldrar och för att främja ett ökat deltagande i förskolan för barnen. Men många medarbetare som vi kommit i kontakt med ger uttryck för att det är sällsynt att man bjuds in till diskussioner om integration och etablering i ett bredare sammanhang. Öppna förskolans medarbetare behöver bjudas in i samtalen kring hur de kan bidra med sina kunskaper om de utrikes födda kvinnorna som de når genom sina verksamheter. De har mycket kunskaper och erfarenheter att dela med sig av och når även målgrupper som inte nås av så många andra aktörer.

Öppna förskolan är en viktig brygga till förskolan

Öppna förskolan har goda förutsättningar att främja ett ökat deltagande i förskolan. Dels genom att erbjuda en miljö som är i hög grad lik förskolans. Dels genom att berätta om förskolans roll i utbildningssystemet och som förutsättning för att föräldrar ska kunna arbeta och bidra till den gemensamma välfärden. Genom förståelse om förskolans betydelse för det egna barnets utveckling och lärande, och genom att konkret få vistas i en förskolemiljö, främjas både en smidig övergång till förskolan och ett ökat deltagande.

Insatser med koppling till arbetsmarknaden kan öka

De insatser som öppna förskolan erbjuder utrikes födda föräldrar runt om i landet ligger i linje med vad som styrks som effektiva för etablering i tillgängliga studier och forskning. En insats som lyfts som central vid sidan av språk, är insatser med koppling till inträdet på arbetsmarknaden. Vi har träffat ett par kommuner som har ett gott samarbete med sin arbetsmarknadsenhet och som erbjuder insatser med tydligt syfte att närma sig arbetsmarknaden. Men denna insats är den minst vanligt förekommande. Här finns en potential att utveckla verksamheterna ytterligare genom att koppla på kommunens arbetsmarknadsverksamhet men att det också handlar om att kommunerna behöver stabila möjligheter till finansiering för att kunna växla upp arbetet.

En nationell vägledning skulle bidra till att synliggöra den viktiga plattform som Öppna förskolan är – uppdrag till Skolverket

I de kommuner som besökts under projektiden, har många uttryckt önskemål om att ha någon form av vägledning att hålla sig i när man planerar och utformar sin verksamhet. Att bara känna till hur man arbetar i sin egen kommun upplevs som ensamt. Verktygslådan av SKR är framtagen för att vara ett sådant stöd för de som vill använda öppna förskolan som arena för att främja integration och etablering. Men öppna förskolans kärnuppdrag är att vara en samlingspunkt för alla föräldrar. SKR anser att en styrka är just frivilligheten, vilken växer fram utifrån lokala behov. Att ha en nationell vägledning, där tips och goda råd om framgångsrika sätt att arbeta presenteras, skulle vara ett stort stöd för denna verksamhet. SKR föreslår att Skolverket får i uppdrag att ta fram en sådan vägledning, som bland annat lyfter den viktiga roll öppna förskolan har för att underlätta övergången till förskolan, det första steget in i utbildningssystemet.

Styrkedjan inte alltid delaktig

Att verksamheten är förankrad i alla beslutsled i kommunen är betydelsefullt för att säkerställa både kvalitet och långsiktighet. I flera av de besökta kommunerna är insatserna ett resultat av initiativ på lokal verksamhetsnivå. Det är inte ovanligt att insatser initieras och genomförs utan att den politiska och centrala förvaltningsnivån deltar i någon högre utsträckning. En konsekvens kan därför bli en brist på ekonomiska medel, formulerade mål eller krav på uppföljning av verksamheten. Detta kan i sin tur leda till att kvaliteten på verksamheten inte

säkerställs samt bristande förutsättningar för att bedriva en långsiktigt hållbar verksamhet.

Statsbidraget är uppskattat och använt – men tryggar inte långsiktiga lösningar

Under perioden 2018–2020 har många kommuner sökt statsbidrag för att inleda eller utveckla sin verksamhet i syfte att stärka integrationen bland utrikes födda föräldrar. Sfi, samhällsinformation, föräldraskapsstöd, nätverk med svensktalande föräldralediga och brobyggare är bara några exempel på hur medlen har nyttjats. Kommunerna vi besökt vittnar om att statsbidraget verkligen har bidragit till att få igång verksamhet som främjar och stärker integrationen. Men när medlen tar slut så är det långt ifrån självklart att det finns medel för fortsatta insatser, då öppna förskolan redan i sig själv är en frivillig verksamhet som riskerar att hänga löst varje gång sparkrav aktualiseras i bistrare tider.

2. Kartläggning av insatser i öppna förskolan

I detta avsnitt presenteras de olika aktiviteter som SKR har genomfört för att kartlägga kommuners behov och förutsättningar samt hur kommuner redan idag bedriver verksamheter som har koppling till att främja utrikes födda kvinnors etablering samt ökat deltagande i förskolan för deras barn.

Utöver nedan beskrivna aktiviteter har vi under hela perioden haft kontakt med myndigheter, intresseorganisationer och andra aktörer, vars uppdrag på olika sätt angränsar till vårt arbete. Vi har sett det som värdefullt att få en mer samlad bild över vilka aktiviteter som görs för den här målgruppen, och även informera om vårt arbete med överenskommelsen. Ingen annan aktör vi har haft kontakt med har haft en bild över öppna förskolans arbete för ökad integration, och vi har mötts av ett stort intresse och engagemang. Myndigheter som vi har träffat är Skolverket, Arbetsförmedlingen, Socialstyrelsen och Myndigheten för Föräldrarätt och Föräldraskapsstöd (MFoF). Som en effekt av överenskommelsen har SKR haft regelbundna möten med Skolverket och Föreningen för familjecentralers främjande (FFFF), med dialog och erfarenhetsutbyten. Bland civilsamhällets aktörer har vi haft kontakt med bland andra Studieförbunden, och Svenska med baby. Vi har också internt på SKR haft en dialog i olika nätverk för skol- och verksamhetschefer med ansvar från förskola till vuxenutbildning, samt folkhälsostateger.

Samlad bedömning

Hur arbetet med denna överenskommelse skulle ta form var långt ifrån givet när det startade våren 2018. Då fanns kännedom om ett par integrationsförskolor som fanns i Stockholms stad. Men studiebesöken har hela tiden skapat nya ringar på vattnet. Kartläggningen har visat att det är vanligare att arbeta med integration på öppna förskolan i landets kommuner än att inte göra det. Variationen är rik, men går att kategorisera in i ett antal olika områden, som alla lyfts i tillgänglig forskning som högst relevanta om syftet är att främja etablering i ett nytt land.

Parallellt med kartläggning av vilka verksamheter som erbjuds, har SKR även tittat på hur målgruppen ser ut och gjort beräkningar på vad som ekonomiskt finns att vinna på att korta etableringstiden något för kvinnor. Dessa analyser ger vid handen att målgruppen där etableringsinsatser krockar med föräldradedighet är stor, och att det därför finns skäl att se över etableringsprogrammet. En kortad etableringstid medför vinster för både individ och samhälle.

Antalet öppna förskolor har ökat – men öppettiderna har minskat

Antalet öppna förskolor har ökat något under perioden 2017 – 2019. Andelen öppna förskolor som är lokaliserad i en familjecentral har ökat till 52 procent. Andelen öppna förskolor som har öppet 16 timmar eller mer har minskat något.²

	2017	2018	2019
Antal kommuner med öppen förskola	213	215	218
Öppen förskola, antal verksamheter	485	495	501
Öppen förskola, antal verksamheter inom familjecentraler	216	237	262
Öppen förskola, öppethållande minst 16 tim/vecka	315	317	311

Vad gynnar etablering?

För att kunna värdera hur insatser på öppna förskolan främjar utrikes födda kvinnors etablering, är en viktig utgångspunkt att titta på vilka slutsatser som finns på området i forskning och studier. SKR har inom ramen för överenskommelsen låtit sammanställa tillgänglig kunskap i en rapport. Rapporten fokuserar på förutsättningar som utgör hinder eller möjligheter för kvinnors etablering. De faktorer som i genomförda studier lyfts fram som mest avgörande sammanfattas nedan.

- **Språkkunskaper.** Kunskaper i svenska språket är en av de allra viktigaste faktorerna för att utrikes födda kvinnor ska kunna etablera sig i arbetsliv och samhälle, kanske den allra viktigaste. Flera studier visar dessutom att det finns fler hinder för kvinnor att lära sig språket.
- **Erfarenheter och kompetens.** Bredvid språkkunskaper så har efterfrågade kvalifikationer, det vill säga relevant utbildning och arbetslivserfarenhet, störst betydelse för möjligheterna att etablera sig och få ett arbete på den svenska arbetsmarknaden.
- **Hälsa och egenmakt.** Studier visar att både hälsoproblem och bristande egenmakt, bland annat i form av en bristande tro på möjligheten att få ett arbete, kan utgöra ett hinder för deltagande i arbetskraften samt minska motivationen till att söka anställning. Hälsa och egenmakt hänger nära ihop. Exempelvis kan förmågan att förstå det svenska samhället och att göra sig förstådd ha betydelse för den psykiska hälsan.
- **Nätverk.** Tillgången till ett socialt nätverk är positivt utifrån ett hälsoperspektiv och är en viktig beståndsdel för etablering i samhällslivet. Om nätverket omfattar personer som talar svenska och är etablerade på

² <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-yuxenutbildning?sok=SokC&verkform=%C3%96ppen%20f%C3%B6rskola&omrade=Verksamheter%2C%20personal%20och%20kostnader&lasar=2019&run=1>

arbetsmarknaden är det också betydelsefullt för möjligheterna att lära sig språket och att hitta en anställning.

- Kontakt med samhällsaktörer och deltagande i insatser. De flesta utrikes födda kvinnor har kontakt med samhällets institutioner. För de individer som saknar kontakt med Arbetsförmedlingen och andra centrala aktörer är dock detta ett betydande hinder för etablering. Deltagande i insatser ökar möjligheterna att få ett arbete. Grundläggande utbildning och språkutbildning är två typer av insatser som enligt OECD har stor effekt på möjligheten till arbete.
- Ansvar för små barn. Ansvar för små barn och annat hemarbete kan innebära en förlängd tid till etablering, främst då föräldraledighet kan innebära en försenad start och långa avbrott i etableringsinsatserna. En bidragande faktor till att effekterna tycks vara betydande på aggregerad nivå är att många nyanlända får barn kort tid efter sin ankomst till Sverige. Om barnen inte går i förskolan förlänger det avsevärt tiden innan en etableringsprocess påbörjas.
- Normer och värderingar. Normer och värderingar kan påverka samtliga faktorer som tidigare beskrivits, då de formar en individs agerande i olika sammanhang. De kan bland annat påverka hur ansvaret för små barn fördelas inom familjen och huruvida en person känner samhörighet med Sverige som land.

På aggregerad nivå framträder en bild av att utrikes födda kvinnor som grupp har sämre förutsättningar än utrikes födda män på de flesta av de områden som listas ovan. Kvinnor har på aggregerad nivå sämre språkkunskaper än män. Utrikes födda kvinnor har generellt en något högre utbildningsnivå än män, även om detta varierar beroende på ursprungsregion. Däremot har kvinnor mindre arbetslivserfarenhet samt en sämre hälsa och ett mindre utvecklat nätverk. Vidare påbörjar kvinnor arbetsmarknadsinsatser senare och gör fler avbrott och uppehåll i deltagandet i insatser, främst till följd av ansvar för barn eller ohälsa. Många utrikes födda kvinnor saknar kunskap om och kontakt med de aktörer som skulle kunna stödja dem på vägen mot arbete. Slutligen finns på många håll normer och värderingar som kan försvåra deltagandet i samhälls- och arbetsliv för kvinnor, då de förväntas ta huvudansvar för barn under längre perioder.³

Utrikes födda kvinnor och föräldraledighet - Hur ser målgruppen ut och hur stora är behoven?

Hur ser målgruppen utrikes födda föräldrar ut? Hur många är de, och hur ser behoven vad gäller etableringsinsatser ut för kvinnor respektive män? SKR beställde statistik från SCB för att få en fördjupad bild av målgruppen. De siffror som analyserades var bland annat hur många kvinnor som kommer till Sverige under en femårsperiod, hur många som tar ut föräldraledighet under de första fem åren samt hur kontakten med arbetsmarknaden ser ut de första fem

---

³ Öppen förskola öppnar många dörrar, Spira utvärdering AB 2019:
<https://webbutik.skr.se/sv/artiklar/oppen-forskola-oppnar-manga-dorrrar.html>

åren. I Sverige bor över 100 000 utomeuropeiskt födda kvinnor i åldern 20-44 år som varit i Sverige i 0-5 år (och som är folkbokförda här). Cirka hälften av dessa är föräldralediga under sina första fem år i Sverige, i någon period. Uttaget har ökat de senaste åren i alla åldersgrupper. Att kvinnor i barnafödande ålder får barn är i sig inget förvånande. Men tittar man på hur dessa kvinnors väg in i etablering i arbetslivet ser ut så ser föräldraledigheten ut att kraftigt försena detta inträde. Nästan 60 procent av de som varit föräldralediga har inte varit i någon kontakt med arbetsmarknaden över huvud taget under sina första fem år i Sverige, att jämföra med 40 procent för kvinnor som inte varit föräldralediga.

En slutsats är att etableringsprogrammet som det är utformat idag, inte tar tillräckligt stor hänsyn till de kvinnor som behöver göra avbrott för föräldraledighet. Nyanlända kan få 24 månader med insatser på heltid inom etableringsprogrammet. Programmet måste dock avslutas senast 36 månader efter första folkbokföring i Sverige. Det innebär att nyanlända som är föräldralediga längre än 12 månader under den första tiden i Sverige går miste om tid med etableringsinsatser. En ökad flexibilitet i etableringsprogrammet med möjlighet till längre ramtid och längre tid med insatser skulle gagna målgruppen. Detta är något som SKR även framför i ”SKL:s Agenda för integration”, som innehåller förslag till förbättringar av asyl- och flyktingmottagandet⁴.

Analysen säger oss också att det är en stor grupp som öppna förskolan potentiellt kan nå under föräldraledigheten. Många kvinnor tillbringar sina första år i landet med att vara föräldralediga, vilket innebär begränsade sociala kontakter. Det är något som öppna förskolan arbetar på flera fronter för att bryta vilket även är en viktig faktor för att främja psykisk hälsa.

[Länk till föreläsning](#) från SKR:s konferens 6 mars 2020 där Björn Andersson (SKR) redogör för en målgruppsanalys om föräldraledighet och utomeuropeiskt födda kvinnor.

Vad finns att tjäna på att korta etablering för målgruppen?

SKR har gjort beräkningar som bygger på att etableringstiden kortas ett år för de kvinnor i åldern 20 – 44 år som varit i Sverige i upp till tio år. En målsättning som känns rimlig att uppnå med bland annat erbjudanden av insatser under föräldraledigheten. Om detta skulle uppnås, så skulle det innebära 500 miljoner kronor per år tillbaka till kommunerna i form av skatteintäkter och minskade bidrag. Ytterligare positiva effekter som egenförsörjning medför, så som produktivitetsvinster och minskade kostnader för psykisk ohälsa, är inte medtagna i denna analys. Likaså kan en snabbare etablering just för gruppen utrikes födda mammor, medföra stora vinster när det gäller den kommande generationen, då det också finns forskning som visar tydliga samband mellan

---

⁴ <https://webbutik.skr.se/sv/artiklar/skls-agenda-for-integration.html>

föräldrarnas livsval och de val barnen gör senare i livet. Det innebär sannolikt även positiva effekter för deltagandet i förskolan.

Två enkätundersökningar ger en nationell överblick

För att få en nationell bild av behov och förutsättningar, samt en uppfattning om redan pågående insatser för att främja etablering för utrikes födda kvinnor samt ökat deltagande i förskolan för barn med utrikes födda föräldrar, skickades en enkät ut till samtliga kommuner i augusti 2018, och en i september 2020.

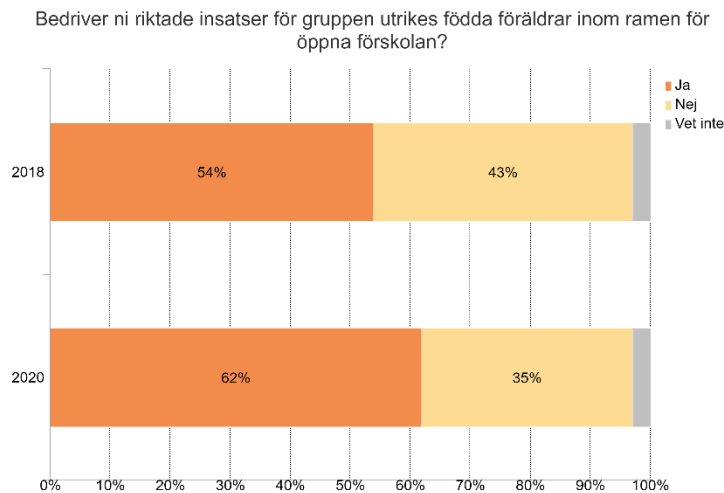
Enkäterna ger sammantaget en god bild av hur arbetet med integration ser ut inom den öppna förskolan över landet. Men den kan inte göra anspråk på att vara helt med sanningen överensstämmande, då den har besvarats av en person per kommun (verksamhetschef med ansvar för öppen förskola). En mycket hög svarsfrekvens vid båda enkät tillfällena möjliggör dock en analys av utvecklingen under perioden 2018 – 2020.

Enkäten 2018 besvarades av 250 kommuner, varav 196 uppgav att de har öppen förskola. Enkäten 2020 besvarades av 258 kommuner, varav 200 uppgav att de har öppen förskola.

Nedan följer några diagram som illustrerar enkätresultaten. De kommer även att presenteras senare i rapporten, under aktuellt ämnesområde. I bilaga 1 finns en fullständig redovisning över enkätsvaren. Med riktade insatser avses insatser som ger stöd i språkinlärning och etablering i arbets- och samhällslivet för utrikes födda föräldrar, framför allt kvinnor. Det kan också vara insatser som syftar till att öka deltagandet i förskolan för barn med utländsk bakgrund.

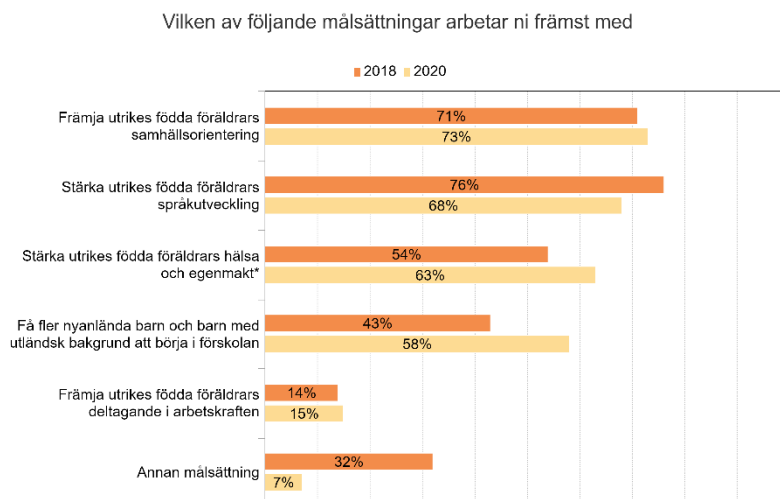
Fler kommuner erbjuder riktade insatser

Diagram 1. Bedriver ni riktade insatser för gruppen utrikes födda föräldrar inom ramen för öppna förskolor?

Antal kommuner som erbjuder riktade insatser har ökat, från 105 år 2018 till 122 år 2020.

Diagram 2. Vilken av följande målsättningar arbetar ni främst med?

Vilka riktade insatser som erbjuds har inte förändrat sig dramatiskt. Fler kommuner uppger att de erbjuder samhällsinformation, nätverk och

undervisning i svenska år 2020, medan insatser om ”arbetslivsorientering” ligger fortsatt lågt.

Diagram 3. Hur stort är behovet att öka deltagandet i förskolan bland nyanlända barn och barn med utländsk bakgrund i er kommun? Kommuner som inte erbjuder riktade insatser.

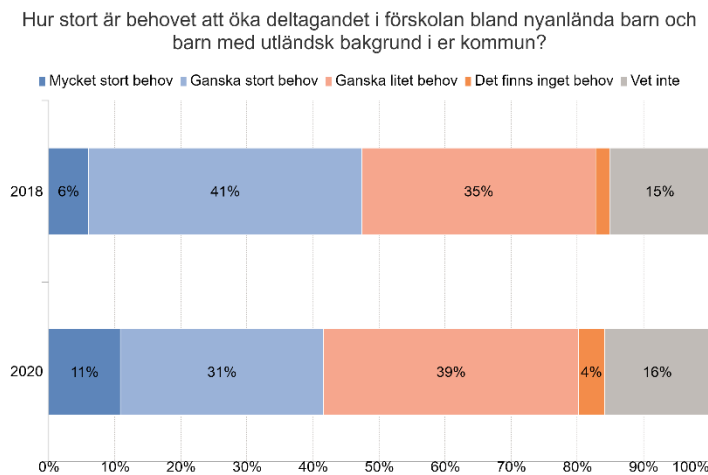
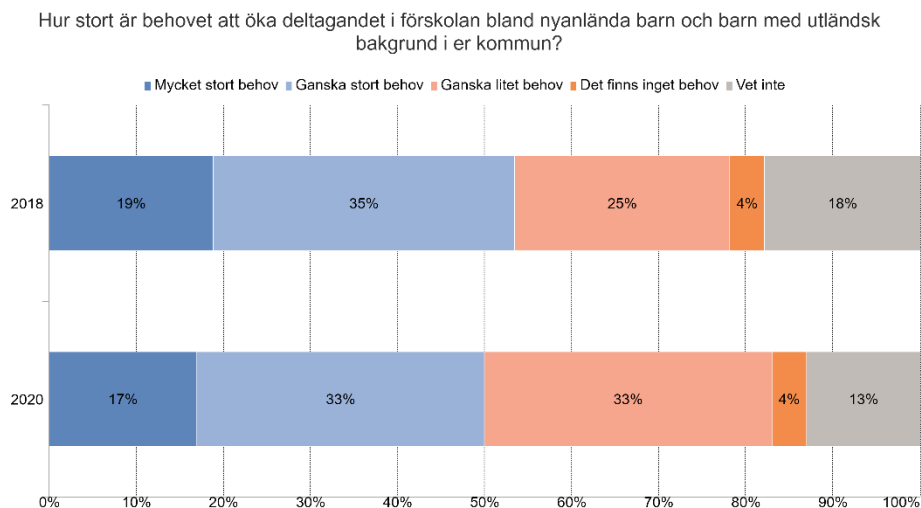

Diagram 4. Hur stort är behovet att öka deltagandet i förskolan bland nyanlända barn och barn med utländsk bakgrund i er kommun? Kommuner som erbjuder riktade insatser.

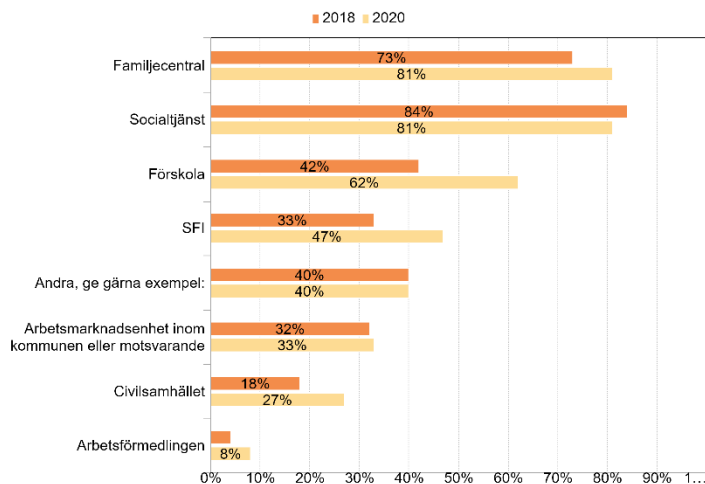
Behov av att öka deltagandet i förskolan bland barn med utrikes födda föräldrar upplevs ungefär lika stort 2020 som 2018. Av de som erbjuder riktade insatser upplever ungefär hälften att behovet är stort eller mycket stort. Av de

kommuner som inte erbjuder riktade insatser är andelen cirka 40 procent istället.

Samverkan har ökat

Diagram 5. Vilka aktörer samverkar öppna förskolan med?

Om ja, med vilka verksamheter/aktörer samverkar den öppna förskolan?

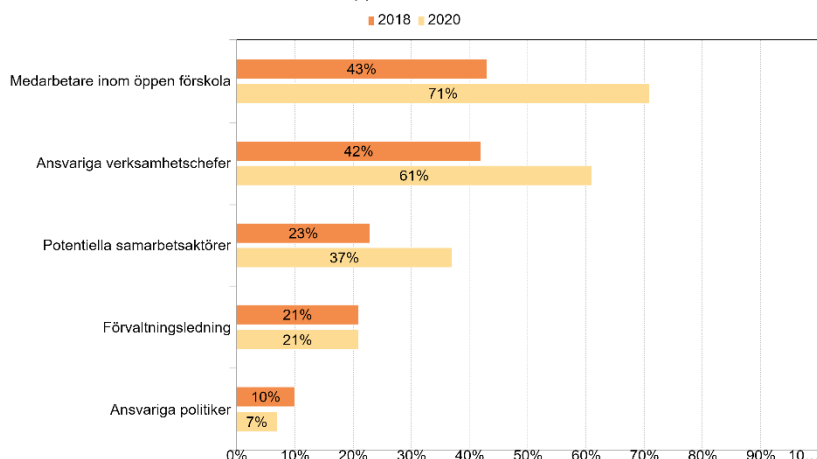

Fler kommuner uppger i enkäten 2020 att de samverkar med förskola och Svenska för invandrare, sfi, vilka får sägas är huvudaktörer när det handlar om målsättningarna språkundervisning och att öka deltagandet i förskolan. Överlag har samverkan med olika aktörer verkat öka (antalet svarande är fler i kolumnen för år 2020, vilket gör att minskad andel inte behöver innebära minskat antal. Exempelvis uppgav 76 kommuner år 2018 att de samverkar med socialtjänsten, 2020 var antalet 87 kommuner 2020).

I de kommuner som i dagsläget inte erbjuder riktade insatser för utrikes födda föräldrar, har diskussionerna om att starta ett arbete ökat.

Diagram 6: Har någon eller några av följande diskuterat uppstart av riktade insatser mot utrikes födda föräldrar inom öppna förskolan i er kommun?

Har någon eller några av följande diskuterat uppstart av riktade insatser mot utrikes födda föräldrar inom öppna förskolan i er kommun?

Slutsatser av enkätundersökningen

I enkätundersökningen 2020 uppgav fler kommuner än i motsvarande undersökning 2018 att de utnyttjar öppna förskolan som arena för att nå utrikes födda föräldrar och erbjuda insatser som främjar deras integration i samhället. Bland de kommuner som inte erbjuder riktade insatser i dagsläget är det många som på verksamhetsnivå diskuterar att starta ett sådant arbete. Det stödmaterial (Verktyslådan) som SKR tagit fram riktar sig framför allt till den målgruppen.

Samverkan både med förskolan och med sfi har ökat sedan 2018, vilket är positivt, då det är centrala aktörer för de båda målsättningarna som överenskommelsen innehåller.

Fler antal kommuner arbetar under 2020 med språkundervisning, men andelen är ungefär den samma som vid undersökningen 2018. En insats som inte heller har ökat under perioden är insatser med tydlig koppling till etablering på arbetsmarknaden. Den är i båda undersökningarna den insats som är minst förekommande. Här finns ett utrymme för utveckling.

Studiebesök synliggör mångfalden

Under hela projektperioden har SKR genomfört drygt 40 studiebesök, de flesta under de två första åren av överenskommelsen. Urvalet av kommuner gjordes genom att se hur de besvarat enkäten, genom tips från besökta kommuner och genom att ta del av länsstyrelsens ansökningar om utvecklingsmedel för verksamheten.

Under studiebesöken har vi främst träffat verksamhetsansvarig för öppen förskola samt medarbetare både från den öppna förskolan och från verksamheter som samarbetar med öppna förskolan. Exempelvis har medarbetare från barn- och mödrahälsovården, sfi, arbetsmarknadsförvaltning samt socialtjänst deltagit vid studiebesöken.

Besöken har bidragit till en bred kunskap om hur insatser och verksamheter för aktuell målgrupp kan utformas. Men de har också lett till att kommuner för varandra, utanför och i vissa fall även inom kommunen, har kunnat synliggöra ett tidigare okänt arbete. För ledare och medarbetare har det varit bekräftande och stärkande att få dels få tips och inspiration, men också att få veta att man inte är ensam i sitt arbete. Studiebesöken har bidragit till en känsla av sammanhang och till att motivera och bekräfta de kommuner som redan idag bedriver verksamheter. I flera fall har även besöken bidragit till fortsatt diskussion om utveckling internt inom kommunen.

Studiebesöken har också bidragit till att synliggöra den kompetens och handlingskraft som finns hos medarbetarna i den öppna förskolan, en yrkesgrupp som inte ofta lyfts fram. Det har stärkt medarbetarna i sina yrkesroller och sin yrkesstolthet.

En önskan som har framförts i samband med besöken är att rekommendationer och stöd för hur öppna förskolan kan bedrivas tas fram nationellt. Öppna förskolan är frivillig att erbjuda för kommuner och en av styrkorna med verksamheten är att den kan anpassas och växa utifrån de lokala behoven. Men för den som vill ha vägledning finns ingenstans att vända sig. Skriftlig vägledning skulle också kunna vara ett sätt att lyfta betydelsen av och synliggöra öppna förskolan som viktig aktör i det förebyggande arbete med både barn och föräldrar.

Sammanfattning av studiebesöken

Tidigt i kartlägningsarbetet identifierades fyra kategorier av insatser, som förekommer i olika hög utsträckning och som har stöd i forskning och studier. Också enkäten utformades för att fånga dessa insatser. Språkundervisning och insatser för ökat deltagande i förskola var givna utifrån överenskommelsen, men utöver dessa har hälsa och egenmakt samt insatser för att närma sig arbetsmarknaden tillkommit.

Insatser utifrån de fyra kategorierna:

- *Språkundervisning*
Skär på flera sätt. Ofta med sfi-lärare på bestämda tider, men inte enligt kursplan, utan anpassad efter deltagarnas förutsättningar. På vissa öppna förskolor har språkundervisningen varit indelad i nivåer efter deltagarnas olika förkunskaper, vilket så klart möjliggör en större progression för deltagarna. Inte bara den tid som språkundervisningen sker är viktig, lika viktigt är vad som händer före eller efter språkundervisningen. Om det direkt efter lektionen anordnas sångstund med efterföljande fika, ökar chansen att föräldrarna dröjer sig kvar, vilket ger möjlighet till ytterligare språkträning med andra, svensktalande föräldrar. På många öppna förskolor finns medvetenhet om vikten av att ”språk bada”, vilket ger föräldrarna tillfälle till både

teoretiska studier och att praktiskt tillämpa sina kunskaper i gemenskap med andra.

Att genom undervisningen väva in värdefull information för utrikes födda föräldrar, som till största delen är kvinnor, är en annan medveten strategi. Information om vårt samhälle, att vara förälder i Sverige och om hälsa. Men också områden som hedersrelaterat våld och sexuell hälsa lyfts fram i dessa grupper, där föräldrarna består av endast kvinnor och där tilliten till varandra är hög.

- *Insatser för ökat deltagande i förskola*

Öppna förskolans medarbetare informerar föräldrar om förskolans uppdrag och läroplan och om hur en dag på förskolan ser ut. Barnen får också genom denna verksamhet möjlighet till att träffa andra barn som de har roligt och leker tillsammans med, som på förskolan. Besökande föräldrar som har äldre barn på förskola kan också fungera som ambassadörer, som delar med sig av positiva upplevelser och svarar på frågor.

På flera håll erbjuds studiebesök till en förskola och förskolans personal bjuds även in till öppna förskolan. Vikten av att skapa igenkänning och trygghet beskrivs till exempel genom att samma medarbetare som besöker öppna förskolan sedan tar emot vid studiebesöket. Vissa öppna förskolor har en vän-förskola med ett etablerat samarbete.

Öppna förskolan gör också en viktig insats genom att informera om hur vårt svenska välfärdssamhälle fungerar, om tvåförsörjarmodellen där både män och kvinnor arbetar och betalar skatt som bidrar till förskola, skola och sjukvård som vi alla tar del av.

En annan viktig lärdom från studiebesöken är att öppna förskolans personal har värdefull kunskap om att möta utrikes födda föräldrar och deras barn. Den kunskapen är viktig att ta vara på och föra vidare till förskolans personal, vilket vi har sett goda exempel på.

- *Insatser för att främja hälsa och egenmakt*

Insatser inom denna kategori handlar om att bidra till känslan av att ha makt över sitt eget liv. Det handlar mycket om information och om stöd. För många föräldrar, som kommer med stora trauman i bagaget och sorg över familjemedlemmar som lämnats, är det första steget att hitta en trygg plats där man kan vara med sitt barn. Därefter kan motivation till att lära sig språket växa fram. Medarbetare som har erfarenhet av att leva i Sverige, som är bosatta sedan ett antal år och

kommit längre i sin etablering beskrivs som en betydelsefull funktion för att locka besökare till öppna förskolan och bygga tillit och förtroende. De har olika namn; brobyggare, stadsdelsmammor och kulturtolkar. En viktig uppgift för dessa personer är att få kontakt med målgruppen och berätta om den öppna förskolan och vad den kan erbjuda. Flera medarbetare har uppmärksammat att det är först när kvinnorna känner att öppna förskolan är en trygg plats dit de gärna kommer, som övriga insatser upplevs som värdefulla.

En vanligt förekommande insats som lyfts fram som framgångsrik är stöd i att vara förälder i ett nytt land. Den insatsen lockar även pappor. En annan betydelsefull insats som lyfts som betydelsefull är möten med medarbetare från verksamheter och myndigheter som det kan finnas en viss skepsis till, eller myndigheter som man helt enkelt inte känner till. Även aktiviteter för att lära känna sitt närsamhälle stärker självkänslan. Exempel härvid är att lära sig kollektivtrafiken i sitt närområde och hur man kan nyttja den, samt besöka apoteket och biblioteket.

- *Insatser med tydlig koppling till arbetsmarknaden*
Denna typ av insats är minst vanligt förekommande i kartläggningen, men något som lyfts i forskning och studier som en betydelsefull faktor för etablering av utrikes födda. Det tydligaste exemplet inom denna kategori har vi mött i Trelleborgs kommun. Där har arbetsmarknadsenheten med hjälp av utvecklingsmedel § 37a (Ersättning till kommuner för att utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter, läs mer i kapitel 4) och med öppna förskolan som arena, utvecklat ett antal insatser för föräldralediga utrikes födda föräldrar med tydlig fokus på att närma sig arbetsmarknaden. Bland annat erbjuds utrikesfödda föräldrar regelbundet möten med arbetsmarknadssekreterare på öppen mottagning där de kan få individuellt stöd i att närma sig arbetsmarknaden.

Andra insatser med inriktning mot etablering på arbetsmarknaden som vi mött är svenskundervisning med fokus på arbetsmarknaden, studie- och yrkesvägledning, hjälp med att översätta utländska betyg samt stöd i att träna på anställningsintervjuer.

Gemensam bild av framgångsfaktorer och utmaningar

Studiebesöken har bidragit till en bild av en mångfald av insatser som erbjuds besökare, men samtidigt framträder flera gemensamma nämnare. På frågan om vad som anses vara framgångsfaktorer respektive svårigheter är svaren likartade och sammanfattas nedan.

Generella framgångsfaktorer

- *Frivilligheten.* Öppna förskolan är både frivillig att erbjuda för kommunen och frivillig att besöka. Det innebär att för att locka besökare så behöver öppna förskolan erbjuda aktiviteter som känns meningsfulla och uppfyller föräldrarnas behov, som kan vara skiftande. Frivilligheten gör trösklarna in i verksamheten låga för deltagarna och bidrar även till att en bredd av målgruppen lockas. Hit kommer de kvinnor som ser föräldraledigheten som ett uppehåll i sin påbörjade eller planerade etableringsprocess, men även de som inte tidigare har deltagit i etableringsinsatser.
- *Mångfalden av aktiviteter ger ringar på vattnet.* Öppna förskolans lyhördhet och flexibilitet att erbjuda aktiviteter utifrån behov, öppnar dörrar till fler sätt att lära sig svenska och få kunskap om samhället. Föräldrar som lockas till öppna förskolan av en speciell insats kan väl på plats finna en bred palett av insatser, som också kan bli attraktiva att delta i. Det gör att språkinläring och kunskap om samhället kan ske via många olika insatser.
- *Samarbetet.* Öppna förskolans medarbetare har stor vana vid att arbeta lösningorienterat och behovsstyrt, det finns en vana vid att ta kontakt med de aktörer som kan behövas för att kunna genomföra planerade aktiviteter.

Identifierade utvecklingsområden

- *Bristande styrkedja.* De riktade insatserna är i flera fall ett resultat av initiativ på verksamhetsnivå, där politisk- eller förvaltningscentral nivå involveras i en lägre omfattning. Många av de vi har intervjuat ger uttryck för att samverkan ofta är beroende av enskilda individers engagemang och drivkraft (på verksamhetsnivån), vilket är sårbart ur ett hållbarhetsperspektiv.
- *Uppföljning och utvärdering:* Studiebesöken har synliggjort att uppföljning och utvärdering är ett utvecklingsområde. I vissa fall sker uppföljning genom brukarenkäter, då vanligtvis kopplat till hela den öppna förskolans verksamhet och inte specifika insatser. I Verktygslådan som beskrivs närmare i kapitel 2, finns ett avsnitt som är tänkt att vara stöd i arbetet med just uppföljning och utvärdering av insatser, för att stödja arbetet med att möta de identifierade behoven hos målgruppen.

Tre rapporter ger kunskap ur olika perspektiv

Ett steg in: Utvärdering av fem kommuners verksamhet

Av de studiebesök som genomfördes under 2018 valdes fem kommuner ut som tillsammans täckte in ett flertal insatser för att stimulera en snabbare etablering samt ökat deltagande i förskolan för en fördjupad utvärdering. Utvärderingen genomfördes under hösten 2018 av Spira Utvärdering AB, Elin Törner.

Några viktiga slutsatser som framkommer i studien är:

- De insatser som erbjuds ligger i linje med vad forskning och studier lyfter som avgörande faktorer för utrikes födda kvinnors etablering.
- Verksamheterna har förmåga att stärka egenmakt och förutsättningar för en god hälsa hos målgruppen utrikes födda kvinnor.
- Verksamheterna kan stärka språkutvecklingen hos målgruppen. Graden av utveckling varierar, bland annat beroende på hur kontinuerlig deltagandet är samt hur mycket studier som genomförs på övrig tid. Språkutveckling och undervisning kan även motivera till att läsa vidare på ordinarie sfi.

- Verksamheterna kan bidra till vissa stärkta förutsättningar för deltagande i arbetslivet. Detta sker främst genom att deltagarna får stöd i att utveckla en bild av vad de vill och kan arbeta med i framtiden. Det finns utvecklingsmöjligheter inom denna kategori.
- Verksamheterna kan främja ökat deltagande i förskolan samt underlätta förskolestarten om detta är en uttalad målsättning i verksamheten. Målsättningen finns dock inte i alla kommuner.
- Öppna förskolan lyckas nå flera grupper av utrikes födda kvinnor och det gäller även de som är svåra att nå genom traditionella kanaler och insatser. Till exempel kvinnor som har vistats flera år i landet utan att ha lärt sig språket, eller kvinnor som lever enligt mycket traditionella könsroller som inte vill eller får delta i verksamheter där det finns män.
- Värdet av de insatser som erbjuds framstår som särskilt stort när flera olika insatser med olika teman erbjuds deltagarna så att de tillsammans bildar en helhet.

Utvärderingen lyfter också tre utvecklingsområden:

1. En utvecklad styrning som omfattar tydliga uppdrag, målformuleringar och en plan för strategisk utveckling av verksamheten, där hela styrkedjan är involverad.
2. Samverkan är en nyckel till framgång. För att driva en utvecklings- och samverkansprocess krävs att en aktör äger uppdraget, samt att frågan är förankrad högt upp i organisationen.
3. Uppföljning och utvärdering är ett generellt utvecklingsbehov i de studerade kommunerna. Genom det kan värdet av verksamheten synliggöras och framgångsfaktorer och utvecklingsbehov lyftas.

[Länk till utvärdering: Ett steg in](#)

Öppen förskola öppnar många dörrar: Kunskapsöversikt

I syfte att få samlad kunskap om viktiga faktorer för utrikes födda kvinnors etablering samt förskolans betydelse för barn med utländsk bakgrund har en kunskapsöversikt tagits fram. Även den togs fram av Spira utvärdering AB.

Kunskapsöversikten lyfter att kvinnor deltar i lägre utsträckning i etableringsinsatser än män. De påbörjar insatserna senare än män och avbryter eller uteblir oftare från insatser på grund av föräldraledighet eller ohälsa. Betydelsefulla faktorer för inträde på arbetsmarknaden är tidiga kontakter med arbetsmarknaden och nätverk, särskilt med inrikes födda. En längre tid utanför arbetsmarknaden medför risk för försämrad hälsa och självförtroende, vilket kan skapa ytterligare trösklar för att komma in på arbetsmarknaden. För många kvinnor förskjuts och försvåras etableringsprocessen bland annat på grund av

ansvar för barn i yngre åldrar. Många kvinnor har därför, även efter en längre tid i Sverige, behov av insatser som främjar språkinlärning och etablering på arbetsmarknaden. Insatser för att främja en snabbare och mer kontinuerlig etableringsprocess för denna målgrupp är därför mycket relevanta.

I kunskapsöversikten lyfts också förskolan som särskilt viktig för barn till utrikes födda föräldrar. Studier visar att verksamheten kan bidra till att stödja barnen i den språkliga utvecklingen, vilket i sin tur ger långsiktiga fördelar i form av bättre skolberedskap. För att öka deltagandet i förskolan krävs information som är språk- och innehållsmässigt anpassad till målgruppen och som skapar förståelse för vad förskolan kan erbjuda deras barn. Öppen förskola är en verksamhet med låg tröskel och stor flexibilitet, utan krav på regelbundet deltagande. Det gör att verksamheten kan vara särskilt väl lämpad som en positiv och förtroendeskapande kontakt med samhällets institutioner och ett viktigt steg på vägen mot etablering och integration, för både barn och föräldrar.

[Länk till Kunskapsöversikt: öppen förskola öppnar många dörrar](#)

För mig och mitt barn - Intervjustudie med deltagare

Det är svårt att på aggregerad nivå mäta effekterna av de insatser som erbjuds på öppna förskolor. Att fråga dem som tar del av insatserna är ett sätt att fånga effekterna ur ett deltagarperspektiv. SKR lät Spira utvärdering AB göra en intervjustudie som bygger på intervjuer med 15 kvinnor som regelbundet besöker öppna förskolor och tar del av de insatser som syftar till att främja språk och integration. Totalt omfattar studien sju öppna förskolor i fem kommuner.

Kvinnorna som intervjuas återkommer till teman om att trivas, vara trygga och känslan av att vara del av ett sammanhang. Många beskriver att de mår bättre, har fått nya sociala kontakter och brutit en tidigare isolering. På öppna förskolor skapas förtroendefulla relationer som gör att kvinnorna vågar be om, och ta emot, hjälp. De får stöd i frågor om föräldraskapet eller livet i Sverige. Kvinnorna lyfter också fram möjligheten att lära sig språket med barnen närvarande samt möjligheten att få information och hjälp i kontakten med andra samhällsaktörer, som jobbcenter och förskolor. Att barnen trivs och utvecklas, samt att både barn och vuxna blir redo för förskolan, är också återkommande teman i intervjuerna.

Sammantaget visar intervjustudien ett påtagligt stort upplevt värde av verksamheten, även mot bakgrund av att en frivillig verksamhet kan förväntas få huvudsakligen positiva omdömen av dem som valt att komma dit. De öppna förskolorna lyckas vara attraktiva för en bred och på många sätt spretig målgrupp. Här erbjuds ett stort utbud av information, undervisning, hjälp och stöd för de som önskar ta del av det. Alla uttrycker uppskattning över möjligheten att få hjälp på vägen ut i samhällslivet och att få utvecklas tillsammans med sitt barn.

[Länk till intervjustudie: För mig och mitt barn](#)

Studiebesök i Finland gav inspiration

I januari 2019 besökte SKR Helsingfors, som erbjuder två olika typer av riktade etableringsinsatser för utomeuropeiskt födda kvinnor under deras föräldraledighet.

En del består av orienteringsgrupper och workshops för digital kompetens. Språkmentorer håller i samtalen på träffarna som är ett tema för varje gång, ofta med utgångspunkt i hur det är att vara familj i Finland och hur utbildningsväsendet fungerar. Träffarna sker i offentliga lokaler på olika ställen i staden, ofta där målgruppen bor. Under träffarna organiseras barnpassning i angränsande lokaler. För att stärka närheten till arbetsmarknaden erbjuds studie- och yrkesvägledning med fokus på framtidsplanering.

Den andra insatsen är språkkurser på flera nivåer som påminner om finska för invandrare, ffi, men anpassat med relevanta teman för nyblivna föräldrar. Kurserna erbjuds på flera ställen i Helsingfors. Deltagarna gör ett skrivprov innan de börjar för att hamna på rätt nivå. Undervisningen äger till största delen rum på ”warm playgrounds” som är likt öppna förskola och där barnen erbjuds barnpassning. Insatsen startade som ett ESF-projekt men är nu finansierat av staden själv.

När kursen avslutas gör deltagarna ett språktest och får ett certifikat. Vid avslutningen gör ffi-läraren och föräldern tillsammans en detaljerad plan för nästa steg i vägen mot etablering.

Sätter reglerna för uttag av föräldrapeng käppar i hjulet för att kunna delta i undervisning?

Studiebesöket till Finland och Helsingfors aktualiserade funderingar över om det finns regler som sätter krokben för att erbjuda insatser på öppna förskolan medan barnen får tillsyn av andra än sina föräldrar.

Under de många studiebesök i Sverige som genomförts, har många öppna förskolor uttryckt en osäkerhet inför om det är förenligt med reglerna för föräldrapenning att erbjuda undervisning där barnen är skilda från föräldrarna. Vanligast i Sverige är, bland annat därför, att undervisning erbjuds för föräldrar medan barnen är med.

SKR tog kontakt med Försäkringskassan som har bidragit med att tydliggöra hur reglerna ska tolkas, enligt nedan:

Barnpassning i samband med språkundervisning på öppna förskolan – förlorar föräldern sin rätt till föräldrapenning då?

Det förekommer att öppna förskolor erbjuder hjälp med barnpassning under den tid som språkundervisning pågår. Det handlar om medarbetare som håller barnen under uppsikt antingen i samma rum där undervisningen sker, eller i

angränsande rum, men fortfarande på den öppna förskolan. Det är dock uttalat att ansvaret för att vårda barnet oförändrat ligger på föräldern under denna tid.

Enligt Försäkringskassan anses föräldrar som deltar i undervisning på öppna förskolan tillsammans med sina barn och som får hjälp med barnpassning under denna tid uppfylla rätten till hel föräldrapenning. Detta gäller oavsett om föräldern har ersättning på grundnivå eller ersättning som är baserad på inkomst, samt under förutsättning att ansvaret för att vårda barnet uttalat är föräldrarnas.

Fakta

För föräldrar som har ersättning på grundnivån krävs att föräldern vårdar sitt barn minst en timme för att kunna få en hel dags föräldrapenning. För föräldrar som har en sjukpenninggrundande föräldrapenning ser reglerna annorlunda ut. Här krävs att det finns en rumslig kontakt mellan föräldern och barnet under ”större delen av den tid som föräldrapenningen avser”.

Som vägledning finns en kammarrättsdom om att det ska finnas en rumslig kontakt mellan förälder och barn som i vart fall överstiger tre fjärdedelar av den normala arbetstiden för att föräldern ska ha rätt till hel föräldrapenning. (KRG mål nr 7552-1999 och 4110-2000).

Effekter av pandemin

Från våren 2020 upptogs en stor del av arbetet inom överenskommelsen av pandemins effekter för öppna förskolan, som precis som alla andra verksamheter i samhället drabbades hårt. Genom vår referensgrupp med deltagare från 13 kommuner fick SKR en bra bild av hur pandemin slog på olika sätt i kommunerna samt vilka initiativ som togs för att hantera situationen och erbjuda stöd efter de begränsningar som det nya läget innebar.

En Facebookgrupp för medarbetare och chefer blev en plattform för att ställa frågor och få tips på omställning av verksamheten, som bland annat skedde genom utomhusaktiviteter och digitala grupper. Återigen uppvisades en imponerande anpassningsförmåga i ett mycket svårt läge, där många medarbetare upplevde att de snabbt tappade de besökare som kanske mest skulle behöva stöd. I juli 2020 uppdaterades den digitala versionen av Verktygslådan med ett nytt kapitel, där den kunskap och de tips som samlats in som rör pandemin presenterades. Erfarenhetsutbytet i Facebookgruppen har fortsatt under hösten 2020.

3. Arbetet med spridning av information och lärande exempel

I detta avsnitt presenteras hur SKR har spridit information, lärande exempel på hur verksamheter kan organiseras och genomföras samt för att informera om statsbidrag § 37 a, Ersättning till kommuner för att utveckla verksamhet med flyktingguider och familjekontakter (mer information i kapitel 4).

Samlad bedömning

Sammanfattningsvis har stora ansträngningar gjorts för att sprida kunskap och erfarenheter som vunnits under arbetets gång, både lokalt, regionalt och nationellt. Det har varit särskilt motiverat eftersom det ganska tidigt i arbetet blev uppenbart att det arbete som bedrivs i öppna förskolan har befunnit sig helt utanför strålkastarljuset, och därför är okänd för många aktörer, ibland för kommunerna själva. Strävan har varit att presenterat resultat på flera sätt och för många målgrupper för att öka kännedomen om verksamheten och dess viktiga roll för att främja etablering i samhälls- och arbetsliv samt underlätta övergången till förskolan. En omständighet som påverkat den breda spridningen är att det är så många aktörer som arbetar med integration och etablering på olika sätt, både lokalt, regionalt och nationellt. Målgruppen att nå ut med våra lärdomar är omfattar flera aktörer än den öppna förskolans medarbetare och chefer, även om de är en central grupp.

Spridning till olika målgrupper

På webbsidan finns all information och kunskap samlad

På SKR:s webbsida för överenskommelsen finns all information samlad som rör arbetet med överenskommelsen. Här finns bland annat information om statsbidraget, reportage från kommunbesök, inspirationsfilmer och de rapporter som tagits fram. Webbsidan är navet för intresserade som vill följa arbetet och hitta kontakter.

[Länk till startsidan](#)

I Verktygslådan finns tips och inspiration till medarbetare och chefer

Stödmaterialen Verktygslådan är tänkt att vara ett inspirationsmaterial till öppna förskolor som vill arbeta med att främja integration och ökat deltagande i förskolan. Den riktar sig både till dem som redan idag erbjuder riktade insatser med dessa målsättningar, och till dem som vill inleda ett sådant arbete. Den är ett koncentrat av den kunskap, erfarenhet och konkreta tips som SKR:s

kartläggning givit. Till stor del handlar Verkttygslådan om att förmedla allt arbete som redan pågår i landets kommuner. Till sin hjälp i arbetet har SKR under projekttiden haft en referensgrupp bestående av representanter från öppen förskola, förskola och sfi från 13 kommuner. Verkttygslådan finns publicerad i både fysisk och digital form. Den digitala versionen innehåller dessutom filmer och filmade föreläsningar. Verkttygslådan har två delar. Del 1 lyfter fram tips på insatser och aktiviteter samt kommunexempel inom fem olika områden;

1. Att nå utrikes födda föräldrar och att utveckla samverkan – om vikten av att nå målgruppen och samverkan för att erbjuda effektiva insatser.
2. Språkstöd och språkundervisning – om att stärka språkkunskaperna i svenska under föräldraledigheten.
3. Främja deltagande i förskolan – om att öka kunskaperna om den svenska förskolan, och underlätta övergången till förskola.
4. Hälsa och egenmakt – om att stärka föräldrarna i sin föräldraroll och i sina livsval.
5. Stärkt arbetsmarknadsanknytning – om insatser som kortar vägen till egenförsörjning.

I slutet av varje avsnitt finns diskussionsfrågor för medarbetare. Del 2 är ett stöd för uppföljning av verksamheten genom förslag på enkäter och mallar för att få en uppfattning om det man erbjuder får avsedd effekt.

Verkttygslådan delades ut i 300 fysiska exemplar då den lanserades i mars 2020. I januari 2021 hade nästan 200 exemplar av rapporten beställts, och den digitala versionen hade drygt 200 nedladdningar.

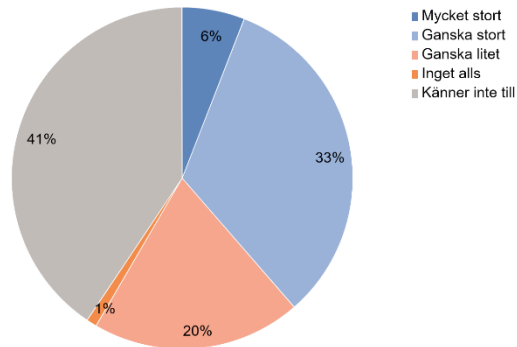
[Länk till Verkttygslådan](#)

Verkttygslådan är ett stöd – men pandemin har kommit i vägen för många

I enkäten 2020 ställdes ett par frågor om Verkttygslådan, för att få en bild över hur användbart materialet upplevdes. Det är uppenbart att pandemin som drog igång vid mitten av mars kraftigt har påverkat möjligheten att använda Verkttygslådan. 40 procent av de svarande uppger att de har ett stort stöd av den. Av de 20 procent som inte upplever att de har stöd av den uppger drygt hälften att de inte har haft möjlighet att arbeta med den på grund av pandemin. Verkttygslådan publicerades i början på mars, precis innan pandemin bröt ut. SKR kommer naturligtvis att fortsätta informera om Verkttygslådan i alla sammanhang som bedöms relevanta.

Diagram 7: Hur stort stöd ger SKR:s Verkttygslåda, tips för språk och integration i öppna förskolan, er verksamhet?

Hur stort stöd ger SKR:s Verktyslåda, tips för språk och integration i öppna förskolan, er verksamhet?

Två konferenser för spridning av kunskap och inspiration

I december 2018 anordnade SKR en konferens i syfte att bidra till ökad kunskap och inspiration samt att få fler kommuner till att upptäcka den öppna förskolans potential som arena för integration. Intresset för konferensen var mycket stort, över 300 deltagare från 85 kommuner närvarade. På konferensen presenterades bland annat olika kommunexempel.

[Länk till konferens den 6 december 2018](#)

I mars 2020 anordnades den andra och sista stora konferensen inom ramen för överenskommelsen, då även Verktyslådan lanserades. På denna deltog ca 300 personer, och lika många via webbsändningen. Deltagarna denna gång representerade fler olika professioner. Förutom öppna förskolan var chefer/utvecklingsstrateger med ansvar för integration och sfi representerade, och även ett flertal kommunpolitiker. Även representanter från Skolverket, flera länsstyrelser och Arbetsförmedlingen deltog, liksom deltagare från Utbildningsdepartementet och Arbetsmarknadsdepartementet. Tidpunkten för konferensen sammanföll med utlysningssperioden för § 37 a-medlen, vilket SKR och Länsstyrelsen i Jönköpings län uppmärksammade på flera olika sätt. Syftet med konferensen var att inspirera och sprida kunskap om området vilket gjordes med hjälp av flera kommuner, med Spira Utvärdering, forskare samt inspirationstalare.

[Länk till konferens den 6 mars 2020](#)

Webbsändningar för inspiration och information

Tre webbsändningar har arrangeras under åren, en varje år. År 2018 sändes det första, med mycket fokus på att informera om överenskommelsens innehåll och

syfte, samt om statsbidraget § 37 a. Helsingborg och Stockholm, två kommuner som tidigt identifierades som intressanta, berättade om sitt arbete.

Det andra tillfället sändes i samband med utlysning för statsbidraget våren 2019. Då deltog Länsstyrelsen i Stockholms län och två kommuner som berättade om hur de använt sina sökta medel, Umeå och Eslöv.

I december 2020 genomfördes den sista webbsändningen, där resultat och slutsatser SKR:s arbete under dessa tre år presenterades. Då deltog Jönköping och Stockholm.

[Länk till webbsändning augusti 2018](#)

[Länk till webbsändning mars 2019](#)

[Länk till webbsändning december 2020](#)

Facebook möjliggör kommunikation och erfarenhetsutbyte

Under 2019 skapade SKR:S projektgrupp för Öppen förskola en Facebookgrupp, för att därigenom få ytterligare en kanal att informera om arbetet, men även för att erbjuda en plattform för utbyte mellan olika verksamheter. Målgruppen för Facebookgruppen är medarbetare som arbetar med integrationsfokus i öppna förskolan eller angränsande verksamhet. Antalet medlemmar har vuxit kontinuerligt sedan den startade, och var i december 2020 uppe i ca 270 medlemmar. Inte minst under Coronapandemin, blev Facebook en viktig källa till information om hur man lokalt hanterade de nya förutsättningarna, som kraftigt begränsade möjligheterna till att fortsätta arbeta som man ditintills hade gjort.

Lära tillsammans – Linköpings arbete fick inspirera flera

SKR fick även möjlighet att, i samarbete med Linköpings kommun, sprida metoden Lära tillsammans till andra kommuner genom tre utbildningstillfällen runt årsskiftet 2019/2020. Målgrupp för utbildningen var medarbetare i öppna förskolan. Lära tillsammans har tagits fram av Linköpings kommun. Det är en svensk anpassning av den internationellt spridda metoden Family Learning. Metoden har fokus på föräldrarnas viktiga roll i barnets utveckling och lärande. Ett centralt mål är att både barn och föräldrar utvecklar sina språkkunskaper. Lära tillsammans skiljer sig från andra föräldrastödsprogram genom att föräldrar och barn jobbar tillsammans, och öppna förskolan är således en lämplig arena för de föräldrar som har barn även i förskoleålder. Lära tillsammans finns med i UNESCOs databas över effektiva inlärningsmetoder⁵.

Utvärderingen visar att över 90 procent av deltagarna i hög eller ganska hög grad ansåg att kunskaperna från utbildningen kommer att främja deras arbete med utrikes födda föräldrar på öppna förskolan, vilket var målsättningen med

---

⁵ <https://uil.unesco.org/case-study/effective-practices-database-litbase-0/family-learning-learning-together-sweden>

utbildningen. Intresset var stort och sammantaget utbildades drygt 60 medarbetare från 28 olika kommuner eller stadsdelar.

Filmer för att informera och inspirera

Under 2018 togs fyra filmer fram, som på olika sätt beskriver hur den öppna förskolan kan bidra till en ökad integration enligt överenskommelsens två målsättningar. En film beskriver betydelsen av att verksamheten är förankrad i alla beslutsled i kommunen, vad gäller verksamhetens kvalitet och långsiktighet. En annan film beskriver verksamheten ur ett deltagarperspektiv. En tredje film illustrerar att integration och språkinläring kan ske på olika sätt. Den fjärde filmen beskriver kortfattat arbetet med överenskommelsen. Målgruppen för dessa filmer är huvudsakligen beslutsfattare på lokal nivå, såväl politiker som förvaltnings- och verksamhetschefer.

[Öppen förskola förankrad på alla nivåer](#)

[Öppen förskola vägen till integration](#)

[Deltagare på öppna förskolan berättar](#)

[Länk till KIT-film](#)

Inför arbetet med Verktyslådan togs ytterligare fyra filmer fram, som lyfter de olika kategorierna som Verktyslådan är uppbyggd efter: Språkundervisning, Ökat deltagande i förskola, Hälsa och egenmakt samt Arbetsmarknadsfokus.

Länkar till Verktyslådans filmer:

[Egenmakt och hälsa](#)

[Förskolan](#)

[Språkstöd och språkundervisning](#)

[Stärkt arbetsmarknadsanknytning](#)

Två infografikfilmer har även tagits fram som har som syfte att kort beskriva vinster med kortad etablering samt förskolans betydelse i ett långsiktigt perspektiv.

[Infografikfilm: Vinster med kortad etablering](#)

[Infografikfilm: Öppna förskolan ger tidiga insatser för integration](#)

Spridning genom SKR:s kanaler och nätverk

SKR:s beredning för utbildningsfrågor har regelbundet givits information om arbetet. Information har även spridits i flera av SKR:s nätverk; Förskolenätverket, Vuxenutbildningsnätverket, Skolchefsnätverket, Folkhälsonätverket och Nätverk för nyanländas elevers skolgång (det sistnämnda är inte längre kvar i SKR:s regi). Satsningen har även lyfts i SKR:s

webbnyheter, blogginlägg och VD-krönika, i nyhetsbrev till målgrupper inom skola förskola samt via SKR:s Facebook.

SKR har i samverkan med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Migrationsverket och Länsstyrelsen tagit fram ett metodstöd för lokala överenskommelser om samverkan kring nyanländas etablering. I detta metodstöd finns även öppna förskolan med som tänkbar arena för etableringsinsatser under föräldraledigheten, ett resultat av överenskommelsen.

[Länk metodstöd för lokala överenskommelser](#)

En medlem i SKR:s projektgrupp för Öppen förskola deltog som expert i Utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska (U 2019:01). Här har lärdomar från överenskommelsen spridits till övriga expertgruppen, vilket även återspeglas i utredningens betänkande. Utredningen lyfter fram både överenskommelsen, och öppna förskolan som en viktig arena för att informera vårdnadshavare om förskolan. I betänkandet av utredningen om fler barn i förskolan för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67) föreslås bland annat att kommunerna ska vara skyldiga att bedriva informationsinsatser och uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskolan för att främja bättre språkutveckling i svenska. Den verksamheten föreslås bedrivas i samverkan med öppna förskolan som en av flera aktörer. Utredningen beskriver i ett särskilt avsnitt hur öppna förskolan kan förbereda barn och föräldrar för förskola.

4. Information om statsbidrag

Om statsbidraget (§ 37a, förordningen (2010:112))

Målgruppen för § 37a-insatser är nyanlända utlänningar, asylsökande och ensamkommande barn. Ersättning lämnas för att stärka och utveckla verksamheter som syftar till att underlätta etableringen i samhället, skapa nätverk, stödja språkinläring eller ge socialt stöd till ensamkommande barn. Ersättning får lämnas för verksamhet som bedrivs utan vinstsyfte och som genomförs antingen av kommunen i egen regi eller av kommunen i samverkan med en eller flera organisationer. Insatser som särskilt riktar sig till eller underlättar deltagandet för föräldralediga och andra personer med små barn har varit prioriterade under perioden 2018 - 2020.

Tabellen nedan visar hur många projekt som fördelats medel till insatser för den prioriterade målgruppen under perioden 2018 – 2020. En kommun kan beviljas medel till fler projekt.

	2020	2019	2018
Beviljade	99	85	140
Avslag	27	52	57
Totalt	126	137	197

Under alla tre åren har det fördelats medel än vad som varit öronmärkt åt insatser mot den prioriterade målgruppen. År 2018 genomfördes två utlysningsomgångar, med mer tillskjutna medel, vilket förklarar att fler verksamheter tilldelades medel det året.

Kännedom om statsbidraget har ökat

I enkäten som skickades till alla kommuner år 2018 och 2020 ställdes frågan om de kände till statsbidrag § 37a. Frågan ställdes till alla kommuner som uppgett att de har öppen förskola. Av bilderna nedan framgår att fler svarar att de känner till statsbidraget år 2020 jämfört med år 2018. Kännedomen är högre bland de kommuner som erbjuder riktade insatser.

Diagram 8. Känner ni på förvaltningen till att Länsstyrelsen förmedlar statsbidrag för att stärka och utveckla verksamheter med familjekontakter för nyanlända, asylsökande och ensamkommande barn? Svar från kommuner som erbjuder riktade insatser.

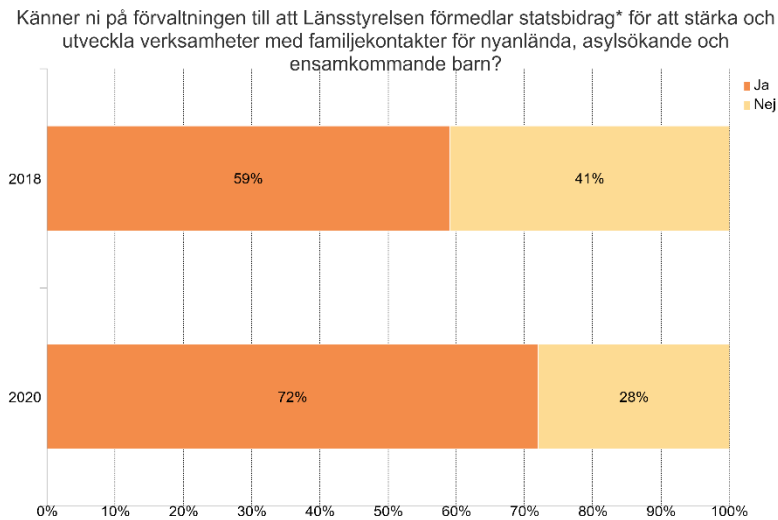
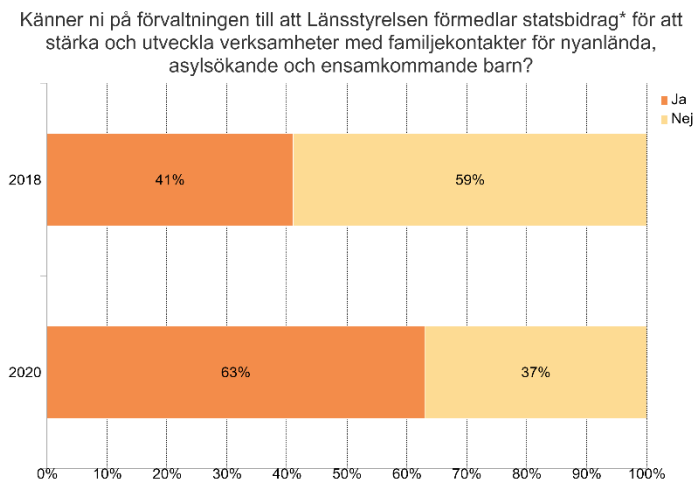

Diagram 9. Känner ni på förvaltningen till att Länsstyrelsen förmedlar statsbidrag för att stärka och utveckla verksamheter med familjekontakter för nyanlända, asylsökande och ensamkommande barn? Svar från kommuner som inte erbjuder riktade insatser.

Insatser för att sprida information

Informationsspridning om statsbidrag enligt § 37a har varit en kontinuerlig del av arbetet inom överenskommelsen. Länsstyrelsen har presenterat syfte och ansökningsförfarande för statsbidraget i två webbsändningar samt vid bägge konferenserna. Information om statsbidraget samt om överenskommelsen finns även på respektive aktörers hemsida.

I och med överenskommelsen har kännedomen om finansieringsmöjligheter genom statsbidraget ökat samtidigt som många lärande exempel på hur medlen kan användas har spridits.

Många kommuner vittnar om att statsbidraget är en viktig del för att kunna utveckla och förstärka redan befintlig verksamhet eller till att inleda ett arbete. Samtidigt uppges att det finns en sårbarhet med att utveckla verksamheter med kortsiktiga finansieringslösningar. Önskemål om finansiellt stöd som bättre bidrar till stabilitet och hållbarhet i de insatser som är riktade mot målgruppen har framförts.

Några kommunexempel på hur statsbidraget har använts

Ljusdal

Familjecentralen i Ljusdal arrangerar sedan några år tillbaka samtalsträffar en gång i veckan för kvinnor med utländsk bakgrund. Träffarna har varit uppbyggda kring det samhällsorienterande materialet "Va med!"⁶ som är framtaget för målgruppen kvinnor från tredje land. Kommunen såg ett behov av att materialet, som är på svenska, behövde finnas på flera språk och sökte därför utvecklingsmedel från Länsstyrelsen för översättning år 2018. Det finns nu tillgängligt för alla kommuner som nyttjar materialet.

I samband med träffarna har olika gäster bjudits in, bland annat socialtjänsten och polisen som genom att informera om sina respektive roller och uppdrag har lett till ökade kunskaper och en större tillit bland deltagarna. Även kvinnofridssamordnare, budget- och skuldrådgivare, och räddningstjänsten som utbildat om hjärt- och lungräddning har besökt öppna förskolan. Flyktingenheten berättade om etablering och om förskolan.

För utvecklingsmedlen anställdes även en språkhandledare med kunskaper i tigrinja och arabiska, vilket underlättade kommunikationen under träffarna. Tillsammans har insatserna lett till ett ökat antal besökande föräldrar med utländsk bakgrund, och att de har fått värdefull kunskap om samhället.

Helsingborg

Helsingborg erbjuder föräldrasvenska på samtliga familjecentraler i staden i samarbete med sfi. År 2019 ansökte kommunen om utvecklingsmedel för att

⁶ <http://www.vamed.se/Project/Start.aspx?PPGuid=919e90ed-5601-44c4-9ed8-6d96ad9f782a&PGuid=70d37e6d-d2bb-4a25-bb6e-1cb1b612b76c>

utöver föräldrasvenskan erbjuda en utveckling av denna, i form av en förberedande arbetsmarknadskurs på en av stadens familjecentraler. Kursen heter Föräldrasvenska 2.0 och är en tolvveckorskurs som deltagarna anmäler sig till och som det sedan är obligatoriskt att delta i. Deltagarna behöver ha relativt goda språkkunskaper för att få delta.

Upplägget innebär tre tillfällen i veckan, totalt sex timmar, och består av tre delar som ska främja kopplingen till arbetsmarknaden:

- *Språkundervisning med en sfi-lärare utifrån vad som behövs för att söka arbete. Intervjuträning, cv-skrivning och information om svensk arbetsmarknad är viktiga delar.*
- *Träffar med Arbetsförmedlingen, studie- och yrkesvägledare och hälsocoacher. Deltagarna arbetar fram en handlingsplan om processen efter föräldraledigheten, om vad som behöver ske för att komma närmare sitt mål kopplat till studier och arbete.*
- *Samtalsträffar i jämställt föräldraskap. Här diskuteras jobb ur ett föräldraperspektiv och vikten av ett jämställt ansvar för barnen.*

På grund av covid 19 har pausades svenska 2.0 under 2020. Våren 2021 återupptas kursen, men genomförs digitalt.

Örebro

I Örebro kommun erbjuds sedan flera år tillbaka språkstöd i samverkan med sfi på flera av stadens familjecentraler där behovet bedöms vara stort. Under 2018 söktes utvecklingsmedel för att utöka insatserna. De sökta medlen har bland annat nyttjats till:

- *Utökad språkundervisning på familjecentraler.*
- *Studie- och yrkesvägledning på familjecentralen.*
- *Två orienteringsresor med buss, genomfördes, för att visa olika sevärdheter, myndigheter och möjlighet till lek och familjegemenskap.*
- *För att ge utrikes födda familjer möjlighet att lära känna sin hemstad, och få kännedom om vad som finns att se och göra här.*

Medarbetarna har genom personliga berättelser fått återkoppling om att insatserna bidragit till att självkänslan stärkts, sociala nätverk skapats och språket har utvecklats. Projektet avslutades i juni 2019 och sedan hösten 2019 är verksamheten implementerad i ordinarie verksamhet i ett nära samarbete med sfi-lärare och arbetskonsulent. Verksamheten har utvecklats med teman som rör arbetsmarknad och föräldraskap.